

**MADDİ KAYGI ÖLÇEĞİNİN (MKÖ)
TÜRKÇEYE UYARLANMASI: GEÇERLİK
VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI**

ADAPTING THE FINANCIAL ANXIETY
SCALE (FAS) TO TURKISH: A VALIDITY
AND RELIABILITY STUDY

Ahmet AYVAZ, Ekrem Sedat ŞAHİN

43

MADDİ KAYGI ÖLÇEĞİNİN (MKÖ) TÜRKÇEYE UYARLANMASI: GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI¹

ADAPTING THE FINANCIAL ANXIETY SCALE (FAS) TO TURKISH: A VALIDITY AND RELIABILITY STUDY

Ahmet AYVAZ², Ekrem Sedat ŞAHİN³

Keywords:

Maddi Kaygı,
Maddi Sıkıntı,
Maddi Problemler,
Ölçek Uyarlama.

Anahtar Kelimeler:

Financial Anxiety,
Financial Distress,
Financial Problems,
Scale Adaptation.

¹ Bu çalışma 17-19 Kasım 2023 tarihlerinde Ankara'da gerçekleştirilen 24. Uluslararası Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresinde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

² Araştırma Görevlisi, Aksaray Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı.

³ Dr. Öğretim Üyesi, Aksaray Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı.

Alıntılanmak için/Cite as: Ayvaz A. ve Şahin E. S., (2024). Maddi Kaygı Ölçeğinin (MkÖ) Türkçeye Uyarlanması: Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 33 (2), 257-268.

ÖZ

Bu çalışmada Maddi Kaygı Ölçeğinin (Archuleta vd., 2013) Türkçeye uyarlanması, geçerlik ve güvenilirliğinin sınanması amaçlanmıştır. Araştırma kapsamında doğrulayıcı faktör analizi için 314, yakınsak- ayırt edici geçerlik çalışması için 119 ve test tekrar test çalışması için 21 üniversite öğrencisi ve yetişkinden veri toplanmıştır. Uyarlanan formun geçerliği için ilk olarak doğrulayıcı faktör analizi gerçekleştirilmiştir. Ayrıca yakınsak ve ayırt edici geçerliği test etme üzere ekonomik kısıtlılıklar, yaygın kaygı bozukluğu, öznel sosyal statü ve yaşam doyumu değişkenleri ile uyarlanan ölçek arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Güvenirlik için ise iç tutarlılık katsayısı incelenmiş ve test tekrar test çalışmaları yürütülmüştür. Doğrulayıcı faktör analizinde modelin veriye iyi uyum gösterdiği görülmüştür. Ayrıca CR ve AVE değerlerinin yüksek olduğu, ölçme değişmezliğinin de sağlandığı bulunmuştur. Uyarlanan ölçek aracı ile ilişkili olabilecek yapıların, uyarlanan ölçek ile ilişkili olduğu ve dolayısıyla yakınsak ve ayırt edici geçerliğin de sağlandığı görülmüştür. Güvenirlikle ilgili olarak ise iç tutarlılık katsayılarının yüksek olduğu ve test tekrar test çalışmasında iki uygulama arasında yüksek düzeyde ilişki olduğu bulunmuştur. Analizler neticesinde yedi maddeden oluşan ölçeğin geçerlik ve güvenilirliğinin güçlü bir şekilde sağlandığı ve maddi kaygı kavramını ele alacak çalışmalarda uygun bir şekilde kullanılabileceği tespit edilmiştir.

ABSTRACT

The purpose of this study is to adapt the Financial Anxiety Scale (Archuleta et al., 2013) to Turkish and to test its validity and reliability. Within the scope of the research, data were collected from 314 university students and adults for confirmatory factor analysis, 119 for convergent-discriminant validity study, and 21 for test-retest reliability study. First, a confirmatory factor analysis was conducted to test the validity of the adapted form. The relationships between the adapted scale and the variables of economic constraints, generalized anxiety, subjective social status, and life satisfaction were also examined to test convergent and discriminant validity. To test reliability, the internal consistency coefficient was examined and a test-retest study was conducted. It was observed that the model showed a good fit to the data in confirmatory factor analysis, and in addition, high CR and AVE values were found. It was also observed that the constructs potentially associated with the adapted instrument were related to the adapted scale, thus confirming convergent and discriminant validity. Regarding reliability, high internal consistency coefficients were found and a high level of correlation between the two administrations was observed in the test-retest study. As a result of the analyses, it was determined that the scale consisting of seven items demonstrated strong validity and reliability, indicating its suitability for use in studies addressing the concept of financial anxiety.

GİRİŞ

Günümüzde pandemi, savaş gibi çeşitli krizlerin en çok etkilediği alanlardan biri küresel ekonomik koşullardır (Liadze vd., 2023; Song & Zhou, 2020). Bu kriz durumlarıyla birlikte dünyada ekonomik koşullar ciddi şekilde zorlaşmış ve sıkıntılı ekonomik şartlar yaygın bir şekilde gözlenir hale gelmiştir (Uluslararası Para Fonu [IMF], 2023). Nitekim Dünya Ekonomi Forumu [WEF] (2023) küresel risk raporlarına göre hayat pahalılığı krizi önümüzdeki yılların en ciddi ve belirgin krizi olarak nitelenmektedir. Benzer şekilde Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) raporlarında da küresel anlamda işsizlik, enflasyon ve yoksulluk gibi zorlu koşullara dikkat çekilmektedir (bkz. OECD, 2023).

Bu sıkıntılar açısından Türkiye'deki koşullara bakıldığında da oldukça zorlu şartların söz konusu olduğu görülebilir. Türkiye %72.31 enflasyon oranıyla OECD ülkeleri arasında ilk sıradadır (OECD, 2024a). Benzer şekilde Türkiye'de yoksulluk oranı %14.7'dir ve bu oran ile OECD ülkeleri içinde dokuzuncu sırada yer almaktadır (OECD, 2024b). Ayrıca yine OECD ülkeleri ile karşılaştırıldığında, Türkiye'de işsizliğin önemli bir problem olduğu ve en yüksek işsizlik oranına sahip beşinci OECD ülkesi olduğu görülmektedir (OECD, 2024c). Sonuç olarak hem küresel anlamda hem de Türkiye'de bireyleri zorlayan ekonomik şartların söz konusu olduğu ifade edilebilir.

Özellikle bu zorlu ekonomik koşullar göz önünde bulundurulduğunda, bireyin sahip olduğu şartlar maddi kaygıya neden olabilmekte ve buna bağlı olarak maddi kaygı yaşayan bireyler, hayatlarının farklı alanlarında çeşitli olumsuz sonuçlarla karşılaşabilmektedirler. Maddi kaygının hayatın pek çok alanına yönelik önemli sonuçlarla olan ilişkisi göz önünde bulundurulduğunda, bu kavramın araştırmalarda nasıl ölçüldüğü önem kazanmaktadır. Uluslararası alanyazında maddi kaygıyı ölçmeye yönelik çeşitli ölçme araçları söz konusu olsa da Türkiye'de doğrudan maddi kaygı düzeyini ölçmeye yönelik geçerli ve güvenilirliği kanıtlanmış bir ölçme aracı bulunmamaktadır. Dolayısıyla Türkiye'de maddi kaygıyı ölçmek üzere geçerli ve güvenilir bir ölçme aracına ihtiyaç olduğu görülmektedir. Bu kapsamda maddi kaygı düzeyini ölçen ve Türkçeye uyarlanabilecek ölçme araçlarından biri

Archuleta vd. (2013) tarafından geliştirilen Maddi Kaygı Ölçeğidir. Maddi Kaygı Ölçeği (Archuleta vd., 2013), bireylerin maddi kaygı düzeyini ölçmeyi amaçlayan, yaygın kaygı bozukluğu DSM-IV-TR tanı kriterleri esas alınarak geliştirilmiş bir ölçme aracıdır. Orijinali İngilizce olan bu ölçme aracının uluslararası alanyazında farklı örneklerde yaygın bir şekilde kullanıldığı ve maddi kaygıyı ölçmek için geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu görülmektedir (ör. Basyouni & El Keshky, 2021; Jawahar vd., 2022; Mensah vd., 2023; Noman vd., 2021).

Bu kapsamda bu çalışmada Archuleta vd. (2013) tarafından geliştirilen Maddi Kaygı Ölçeğinin Türkçeye uyarlanması ve psikometrik özelliklerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Türkiye'de ekonomik problemlerin bireylerin üzerindeki etkisine yönelik yapılan çalışmaların çok sınırlı olması, özellikle süregiden sıkıntılı ekonomik koşullar göz önünde bulundurulduğunda önemli bir eksiklik olarak görülebilir. Bu ölçme aracının Türkçeye uyarlanmasıyla birlikte, farklı çalışma alanlarında ve farklı örneklerde maddi kaygının öncülleri ve sonuçlarına yönelik çalışmaların yaygınlaşacağına ve bu bakımdan ilgili ölçme aracının Türkçeye uyarlanmasının alanyazına anlamlı katkı sunacağı düşünülmektedir.

LİTERATÜR TARAMASI

Zorlu ekonomik koşullar, bu şartlar altında yaşayan bireylerin yaşamı üzerinde oldukça belirgin etkiye sahip olabilmektedir. Maddi kaynakların sınırlı olması bireyler için önemli psikolojik sonuçlara yol açmaktadır (van Dijk vd., 2022). Zorlu ekonomik koşullar içinde yaşayan bireyler sıklıkla fiyat artışı, yoksulluk, işsizlik gibi stres kaynaklarıyla yüzleşmektedirler. Dolayısıyla bu kişilerin iyilik halleri, mutlulukları ve yaşam doyumları önemli ölçüde azalabilmektedir (Blanchflower vd., 2014; Helliwell & Huang, 2014; van Hal, 2015).

Bu noktada zorlu maddi şartlar nedeniyle bireylerin karşılaşabileceği duygulardan biri de kaygıdır (Ahamed, 2022). Kaygı, endişe verici düşünceler, gerginlik ve çeşitli fiziksel belirtiler ile tanımlanan duyguyu ifade etmektedir (Amerikan Psikoloji Birliği [APA], 2024). Bu duygu, önem verilen bir şeyin kaybına, önem verilen

öğeye yönelik tehdide veya gelecekteki olası tehlikelere karşı geliştirilen bir tepki olarak da görülebilmektedir. Buna göre bireyler benlikleri, kariyerleri, başarıları, yaşam tarzları gibi kendileri için önemli olan herhangi bir varlığa yönelik tehdit algıladıklarında kaygı duygusunu deneyimleyebilmektedirler (Mortensen, 2014).

Bu açıdan bireyin değer atfettiği ve sınırlılığı ya da kaybı durumunda kaygıyı ortaya çıkarabilecek unsurlardan biri de maddi kaynaklar ve olanaklardır. Dolayısıyla bu noktada incelenebilecek kaygı türlerinden birinin maddi kaygı olduğu söylenebilir. Maddi kaygı, bireylerin maddi durumlarına ilişkin hissettiği kaygıyı ifade etmektedir (Archuleta vd., 2013). Son yıllardaki krizlerin de etkisiyle maddi kaygı ile ilgili araştırmaların artış gösterdiği ve pek çok farklı disiplinde çeşitli çalışmaların yürütüldüğü görülmektedir. Alan yazındaki çalışmalar özellikle maddi duruma ilişkin risk düzeyinin (Vieira vd., 2021), iş güvencesizliğinin (Basyouni & El Keshky, 2021) ve yaşam olayları üzerindeki azalan kontrol hissini (Potter vd., 2020) maddi kaygıya neden olduğunu göstermektedir.

Bunlara ek olarak, maddi kaygının bir dizi psikolojik, örgütsel ve akademik sonuçlar doğurabileceğine ilişkin bulgular da söz konusudur. Maddi kaygının iyilik halinin önemli bir yordayıcısı olduğu ve ayrıca psikolojik sıkıntı, depresyon ve genel kaygı gibi faktörlerle yakından ilişkili olduğu saptanmıştır (Ahamed, 2022; Adam vd., 2023; Greene vd., 2016; Karatepe vd., 2023; Mensah vd., 2023; Y.K. Kim vd., 2019). Diğer yandan örgütsel davranış çalışmalarında da maddi kaygının tükenmişlik, performans düzeyi (Jawahar vd., 2022), işe ve kariyere bağlılık (Adam vd., 2023; Karatepe vd., 2023) gibi yapılarla ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Benzer şekilde üniversite öğrencileri ile yapılan çalışmalarda da maddi kaygının akademik performans ve öğrenme düzeyi gibi önemli sonuçları olumsuz yönde etkileyebileceği raporlanmıştır (Noman vd., 2021; Tavitiyaman vd., 2021). Maddi kaygı ile ilgili yapılan araştırmaların kapsamının sadece bu ve bunun gibi bulgularla sınırlı olmadığı görülmektedir. Maddi kaygı kavramı, özellikle finansal danışmanlık ve planlama alanında yaygın bir şekilde ele alınmaktadır. Bu çalışmalarda maddi kaygının; finansal davranışlar, tutumlar, finansal okuryazarlık, finansal iyi oluş ve bilgi düzeyi gibi pek çok unsurla da yakından ilişkili olduğu ortaya

koyulmuştur (Archuleta vd., 2021; Gignac vd., 2023; K.T. Kim vd., 2023; Perry vd., 2023; Vieira vd., 2021; Xin vd., 2023).

YÖNTEM

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu üniversite öğrencileri ve yetişkinler oluşturmaktadır. Ölçeğin geçerliliği ve güvenilirliğini test etmek için üç farklı çalışma grubundan uygun örnekleme yoluyla veri toplanmıştır. Üç değerler veri setinden çıkarıldıktan sonra, doğrulayıcı faktör analizi için 314, yakınsak ve ayırt edici geçerliği test etmek için 119, test tekrar test güvenilirliğini test etmek için ise 21 katılımcıdan toplanan veriler analiz edilmiştir.

İlk olarak doğrulayıcı faktör analizi için yaşları 18 ile 64 ($\bar{X} = 29.48$) arasında değişen 210'u (%66.9) kadın ve 104'ü (%33.1) erkek olmak üzere toplam 314 katılımcıdan veri toplanmıştır. Katılımcılardan 150'si (%47.8) üniversite öğrencisi, 131'i (%41.7) çalışan, 25'i (%8.0) işsiz, 8'i (%2.5) ise emekli bireylerden oluşmaktadır. Sosyoekonomik düzey açısından ise katılımcıların 33'ü (%10.5) düşük, 89'u (%28.3) düşük-orta, 145'i (%46.2) orta, 46'sı (%14.6) orta-yüksek, 1'i (%0.3) ise yüksek sosyoekonomik düzeye sahip olduğunu belirtmiştir. Uyarlanan ölçeğin yakınsak ve ayırt edici geçerliğini test etmek için ise yaşları 18 ile 63 ($\bar{X} = 28.62$) arasında değişen 80'i (%67.2) kadın ve 39'u (%32.8) erkek olmak üzere toplam 119 katılımcıdan veri toplanmıştır. Katılımcılardan 70'i (%58.8) üniversite öğrencisi, 39'u (%32.8) çalışan, 9'u (%7.6) işsiz, 1'i (%0.8) ise emeklidir. Sosyoekonomik düzey açısından ise katılımcıların 18'i (%15.1) düşük, 24'ü (%20.2) düşük-orta, 64'ü (%53.8) orta, 12'si (%10.1) orta-yüksek, 1'i (%0.8) ise yüksek sosyoekonomik düzeye sahip olduğunu belirtmiştir. Son olarak, test tekrar test çalışmasını gerçekleştirmek üzere 11'i (%52.4) üniversite öğrencisi, 10'u (%47.6) yetişkin 21 katılımcıdan veri toplanmıştır.

İşlem

MKÖ'yü Türkçeye uyarlamak üzere öncelikle ölçeğin yazarlarından e-posta yoluyla izin alınmıştır. Türkçe formu oluşturma ve veri toplama süreçlerinden önce, planlanan araştırma sürecinin etik kurallara uygunluğunu teyit etmek

üzere Orta Anadolu'daki bir üniversitenin Etik Kuruluna başvurulmuş ve çalışma 05.05.2023 tarih ve E-34183927-000-00000826395 sayılı etik izin doğrultusunda gerçekleştirilmiştir. Etik onayın ardından, nihai formu elde etmek üzere çeviri çalışmaları yürütülmüştür.

Ölçekte yer alan yedi madde, bir dil uzmanı, iki İngilizce öğretmeni ve iki alan uzmanı tarafından Türkçeye çevrilmiştir. Daha sonra her madde için en uygun çeviriler üzerinde uzlaşılarak sentez bir form elde edilmiştir. Bu sürecin ardından, üç dil uzmanı tarafından sentez form için geri çeviri işlemi yapılmıştır. Orijinal form ile İngilizceye çevrilen sentez form, iki alan uzmanı ve bir dil uzmanı tarafından karşılaştırılmış ve iki form arasında anlam birliğinin sağlandığı tespit edilmiştir. Son olarak nihai form, hedef kitleden 10 kişi üzerinde test edilmiş ve maddelerin hedef kitle tarafından anlaşılır olduğu onaylanmıştır. Daha sonra Google Forms aracılığıyla araştırma formları oluşturulmuş, sosyal medya platformları ve gruplarında duyurularak katılımcılara ulaştırılmıştır. Hem araştırma duyurularında hem de bilgilendirilmiş onam formunda gönüllülük ve gizlilik esasları güçlü bir şekilde vurgulanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Maddi Kaygı Ölçeği (MKÖ): Bireylerin maddi kaygı düzeylerini ölçmek üzere Archuleta vd. (2013) tarafından geliştirilen, tek boyut ve yedi maddeden oluşan ve yedili Likert tipinde (1 = hiçbir zaman, 7 = her zaman) bir ölçme aracıdır. Bu ölçme aracından alınabilecek puanlar 7 ile 49 arasında değişmekte, yüksek puan yüksek düzeyde maddi kaygı deneyimlendiğine işaret etmektedir. MKÖ'yü geliştirme çalışmasında açımlayıcı faktör analizi gerçekleştirilmiş, ölçeğin madde faktör yüklerinin .72 ile .90 arasında olduğu raporlanmıştır. Ölçekteki örnek maddelerden biri "Maddi durumumla ilgili endişelerimi kontrol etmekte zorlanıyorum." şeklindedir. Ölçeğin güvenilirliği için ise Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı hesaplanmış ve .94 olarak bulunmuştur.

Ekonomik Kısıtlılıklar Ölçeği: Bu çalışmada yakınsak geçerliği sınamak üzere kullanılan ölçme araçlarından biri Ekonomik Kısıtlılıklar Ölçeğidir. Bu ölçek, yaşam boyu sahip olunan sınırlı ekonomik kaynakları ölçmek üzere Duffy vd. (2019) tarafından geliştirilen ve beş maddeden oluşan, tek boyutlu, yedili Likert tipinde (1 =

kesinlikle katılmıyorum, 7 = kesinlikle katılıyorum) bir ölçme aracıdır. Ölçeğin Türkçeye uyarlama çalışması H.J. Kim vd. (2023) tarafından gerçekleştirilmiş ve uyarlanan formun yapı geçerliğini sağladığı bulunmuştur. Ölçekteki örnek maddelerden biri "Hayatımın büyük bir kısmında maddi anlamda zorlandım." şeklindedir. Ölçeğin Türkçe formunun güvenilirliği için ise Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı hesaplanmış ve .97 olarak bulunmuştur. Mevcut çalışmada ise ölçeğin Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı .94 olarak bulunmuştur.

MacArthur Öznel Sosyal Statü Ölçeği: Bu çalışmada ayırt edici geçerliği sınamak üzere kullanılan ölçme araçlarından biri MacArthur Öznel Sosyal Statü Ölçeğidir. Bu ölçek, 10 basamaklı bir merdiven görseliyle öznel sosyal statüyü ölçmek için bilimsel araştırmalarda yaygın bir şekilde kullanılmaktadır (Adler vd., 2000). Bu ölçekte katılımcılara bir merdiven görseli sunulur ve şu şekilde bir yönerge verilir: "Merdivenin en üstünde en iyi durumda olan insanlar, en çok paraya, en çok eğitime ve en iyi işlere sahip olanlar yer alır. En altta ise en kötü durumda olanlar, yani en az paraya, en az eğitime, en kötü işe sahip olanlar veya hiç işi olmayanlar yer almaktadır. Lütfen merdivenin neresinde olduğunuzu düşünün ve sizi en iyi temsil eden basamağa bir 'X' işareti koyun." Bu ölçekten elde edilen puanlar 1 = "en düşük öznel sosyal statü" ile 10 = "en yüksek öznel sosyal statü" arasında değişmektedir. Bu ölçme aracı Türk kültüründe de uygun bir şekilde kullanılmaktadır (ör. Büyükgöze-Kavas & Autin., 2019).

Yaygın Kaygı Bozukluğu-7 Ölçeği: Bu çalışmada yakınsak geçerliği sınamak üzere kullanılan ölçme araçlarından biri Yaygın Kaygı Bozukluğu-7 ölçeğidir. Bu ölçek, Spitzer vd. (2006) tarafından yaygın kaygı bozukluğunu taramak üzere geliştirilmiş yedi maddeden oluşan, tek boyutlu dörtlü Likert tipinde (0 = hiç, 3 = hemen hemen her gün) bir ölçme aracıdır. Bu ölçek Kaya (2022) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Ölçeğin Türkçe formunun yapı geçerliği için açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi gerçekleştirilmiş, uyarlanan formun yapı geçerliğini sağlandığı belirtilmiştir. Ölçekteki örnek maddelerden biri "Farklı şeyler hakkında fazla endişe duymak." şeklindedir. Ölçeğin Türkçe formunun güvenilirliği için ise Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı hesaplanmış ve .91 olarak bulunmuştur. Bu çalışmada ise ölçeğin Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı .91 olarak bulunmuştur.

Yaşam Doyumu Ölçeği: Bu çalışmada ayırt edici geçerliği sınamak üzere kullanılan ölçme araçlarından biri Yaşam Doyumu Ölçeğidir. Diener vd. (1985) tarafından bireylerin yaşam doyumlarını ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçek, beş maddeden oluşan tek boyutlu ve beşli Likert tipinde (1 = hiç katılmıyorum, 5 = kesinlikle katılıyorum) bir ölçme aracıdır. Bu ölçek Türkçeye Dağlı ve Baysal (2016) tarafından uyarlanmıştır. Uyarlama çalışmasında ölçeğin yapı geçerliğinin sağlandığı bulunmuştur. Ölçekteki örnek maddelerden biri “İdeallerime yakın bir yaşantım vardır.” şeklindedir. Ölçeğin Türkçe formunun güvenilirliği için ise Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı hesaplanmış ve .88 olarak bulunmuştur. Bu çalışmada ise ölçeğin Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı .81 olarak bulunmuştur.

Verilerin Analizi

Ölçeğin yapı geçerliğini test etmek üzere doğrulayıcı faktör analizi gerçekleştirilmiştir. Yine yapı geçerliğini test etmek üzere, uyarlanan ölçeğin benzer ve farklı ölçme araçları (yakınsak ve ayırt edici geçerlik) ile arasındaki Pearson momentler çarpım korelasyon katsayısı incelenmiştir. Son olarak test tekrar test güvenilirliği için katılımcılardan üç hafta aralıkla veri toplanmış, iki ölçüm arasındaki Pearson momentler çarpım korelasyon katsayısı incelenmiştir. Veri analizinde SPSS 27.0, R Studio 2023.06.1 (RStudio Team, 2023); lavaan (Rosseel, 2012), semTools (Jorgensen vd., 2022) ve MVN (Korkmaz vd., 2014) paketleri kullanılmıştır. Doğrulayıcı faktör analizinde çok değişkenli normallik varsayımı karşılanmadığı için MLM tahmin yöntemi kullanılmıştır. Bu tahmin yöntemi, normallik ihlaline dayanıklı olan en çok olabilirlik (Maximum Likelihood-ML) tahmin yöntemlerinden biridir. Doğrulayıcı faktör analizinde model iyiliği değerlendirilirken, iyi uyum için $RMSEA \leq .06$, $SRMR \leq .06$, CFI ve TLI $\geq .95$ (Hu & Bentler, 1999) eşik değerleri; kabul edilebilir uyum için ise $RMSEA \leq .08$ (Hu & Bentler, 1999), $SRMR \leq .08$ (Keith, 2019), CFI ve TLI $\geq .90$ (Keith, 2019) eşik değerleri dikkate alınmıştır. Normallik ihlal edildiği durumlarda CFI, TLI ve RMSEA değerlerinin robust versiyonlarının değerlendirilmesi önerildiğinden, bu çalışmada bu uyum indekslerinin robust versiyonları raporlanmıştır (bkz. Savalei, 2018).

ARAŞTIRMA BULGULARI

Ön Analizler

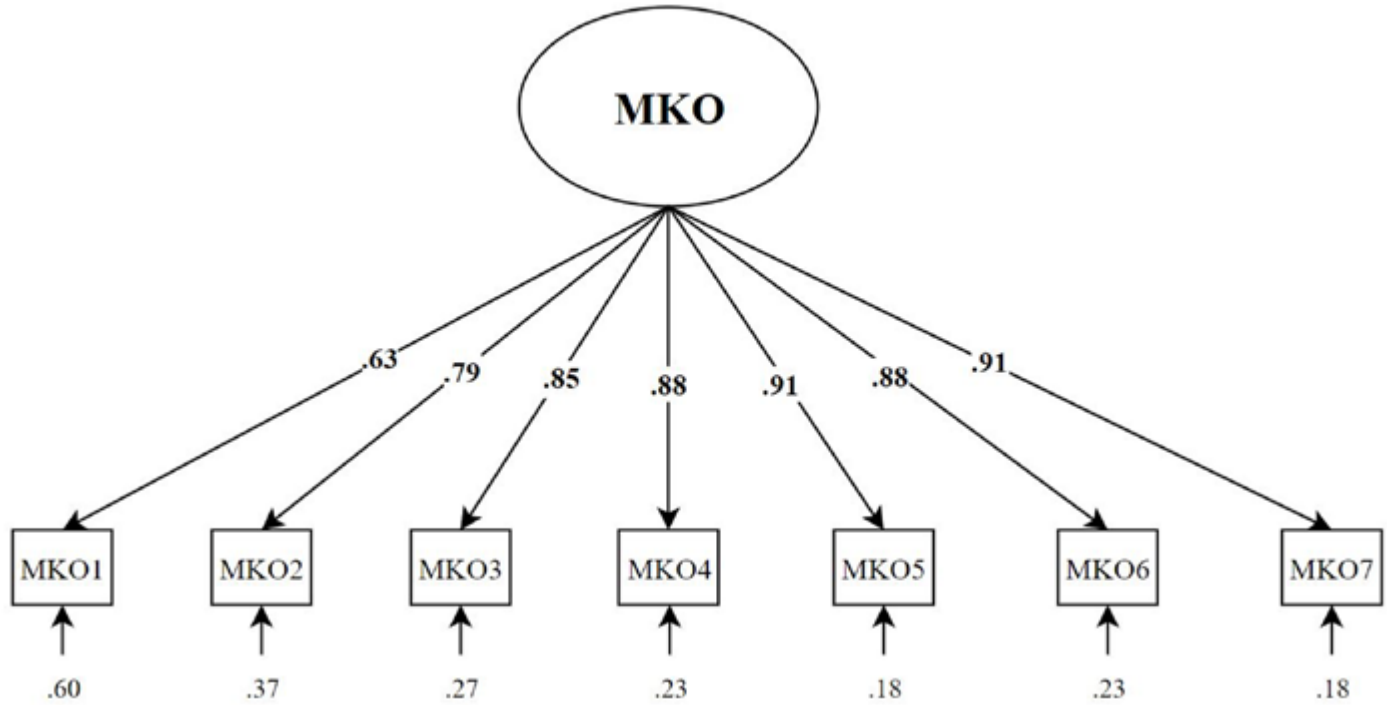
Araştırmada analizlere başlamadan önce kayıp veri, uç değerler, normallik ve örneklem büyüklüğü varsayımları değerlendirilmiştir. Doğrulayıcı faktör analizinin yürütüldüğü 324 katılımcıdan oluşan veri setinde Mahalanobis uzaklıkları için manidarlık düzeyleri incelendiğinde 10 adet $p < .001$ düzeyinde manidar uç değer tespit edilmiş ve uç değerler veri setinden çıkartılarak 314 katılımcıdan elde edilen veri doğrulayıcı faktör analizine dâhil edilmiştir. Yakınsak ve ayırt edici geçerliğin incelendiği 125 katılımcıdan oluşan veri setinde de Mahalanobis uzaklıkları için manidarlık düzeyleri incelendiğinde, altı adet $p < .001$ düzeyinde manidar uç değer tespit edilerek uç değerler veri setinden çıkartılmış, 119 katılımcıdan oluşan veri seti analiz gerçekleştirilmiştir. Test tekrar test güvenilirliğinin gerçekleştirildiği 21 katılımcıdan oluşan veri setinde ise herhangi bir uç değer gözlenmemiştir. Tek değişkenli normallik ile ilişkili çarpıklık ve basıklık katsayıları incelendiğinde tüm veri setlerinde katsayıların -1.5 ile +1.5 arasında yer aldığı, dolayısıyla verilerin dağılımının normale yakın olduğu görülmüştür (Tabachnick & Fidell, 2013). Diğer yandan doğrulayıcı faktör analizinde maksimum olabilirlik tahmin yöntemi için çoklu normallik varsayımı söz konusu olduğundan, Mardia çok değişkenli normallik testi (Mardia, 1970) uygulanmış, verilerin çoklu normallik varsayımını ihlal ettiği görülmüştür. Son olarak analizler için örneklem büyüklükleri değerlendirilmiştir. Doğrulayıcı faktör analizinde tahmin edilecek parametre sayısının 20 katı kadar örneklem büyüklüğüne sahip olmak yeterlidir (Kline, 2016). Yedi maddeden oluşan ölçek için doğrulayıcı faktör analizinde tahmin edilecek parametre sayısı 14 olduğundan, bu analiz için 314 katılımcıdan oluşan veri seti analiz için yeterli büyüklüğe sahiptir. Ayrıca araştırmada ele alınan Pearson momentler çarpım korelasyon katsayıları için SPSS programı ile post hoc güç analizi gerçekleştirilmiş, tüm güç değerlerinin .80'in üstünde olduğu görülmüştür. Dolayısıyla örneklem büyüklüklerinin tüm veri setlerinde yeterli olduğu tespit edilmiştir.

Ölçeğin Geçerliliğine İlişkin Bulgular

MKÖ'nün Türkçe Formunun yapı geçerliğini test etmek üzere öncelikle MLM tahmin yöntemi kullanılarak doğrulayıcı faktör analizi gerçekleştirilmiştir. Doğrulayıcı faktör analizinde herhangi bir sınırlama ya da modifikasyon gerçekleştirilmemiştir. Şekil 1'de görüldüğü üzere madde faktör yükleri .63 ile .91 arasında değişmektedir. Model uyum değerleri incelendiğinde ise RMSEA değeri dışında tüm değerlerde modelin veriye iyi uyum gösterdiği bulunmuştur (S-B $\chi^2(14) = 61.529, p < .001$, CFI = .967, TLI = .951, SRMR = .028, RMSEA = .122, %90 GA [.091, .153]). RMSEA değeri eşik değerlerin üstünde bulunsada madde faktör yüklerinin genel olarak yüksek, madde sayısının 10'un altında ve dolayısıyla serbestlik derecesinin düşük olduğu durumlarda, RMSEA değerinin yanlı bir şekilde eşik üstü sonuçlar verebileceği bilinmektedir (bkz. Kenny vd., 2014; Shi vd., 2022). Ayrıca bileşik güvenilirlik (CR) değerinin .94, Ortalama Açıklanan Varyans (AVE) değerinin ise .72 olduğu ve bu katsayıların da yapı geçerliğine güçlü kanıtlar oluşturduğu

görülmektedir (Hair vd., 2019). Dolayısıyla bu bulgular göz önünde bulundurularak doğrulayıcı faktör analizinde yapı geçerliğinin sağlandığı tespit edilmiştir.

Ayrıca doğrulayıcı faktör analizinin gerçekleştirildiği veri setinde, uyarlanan ölçeğin çeşitli gruplar arasında ölçüm değişmezliğini koruyup korumadığını test etmek üzere cinsiyet ve öğrencilik/yetişkinlik durumları değişkenleri üzerinde ölçüm değişmezliği test edilmiştir. Ölçüm değişmezliğini test etmek üzere biçimsel, metrik ve skalar modeller CFI değerleri üzerinden karşılaştırılmıştır. Modeller arasında CFI değerleri arasındaki farkın .01'den küçük olması, ölçeğin ilgili gruplar arasında ölçüm değişmezliğini koruduğuna işaret etmektedir (Cheung & Rensvold, 2002). MKÖ'nün cinsiyet ve öğrenci/yetişkin ölçüm değişmezliğini incelemek için hesaplanan değerler Tablo 1'de sunulmuştur. Tablo 1'de de görüldüğü üzere, bu kapsamda gerçekleştirilen analiz neticesinde MKÖ'nün kadınlar-erkekler ve üniversite öğrencileri-yetişkinler için ölçüm değişmezliğini sağladığı görülmüştür ($\Delta CFI \leq 0.01$).

Şekil 1. MKÖ'ye İlişkin Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Tablo 1. MKÖ'nün Ölçüm Değişmezliğine Yönelik Bulgular

Model	S-B χ^2	sd	CFI	Karşılaştırma	Δ CFI
Cinsiyet					
M0 (Biçimsel)	69.528	28	.970	-	-
M1 (Metrik)	81.009	34	.969	M0 vs M1	.001
M2 (Skalar)	102.066	40	.961	M1 vs M2	.008
Öğrenciler/Yetişkinler					
M0 (Biçimsel)	87.989	28	.960	-	-
M1 (Metrik)	96.362	34	.960	M0 vs M1	.000
M2 (Skalar)	114.208	40	.955	M1 vs M2	.005

Tablo 2. MKÖ'nün Benzer ve Farklı Ölçme Araçları ile İlişkileri

Değişken	1	2	3	4	5
1. Maddi Kaygı	1				
2. Ekonomik Kısıtlılıklar	.65**	1			
3. Yaygın Kaygı Bozukluğu	.47**	.39**	1		
4. Öznel Sosyal Statü	-.53**	-.52**	-.28*	1	
5. Yaşam Doyumu	-.46**	-.42**	-.34**	.48**	1
$\bar{X}$	21.82	16.28	10.07	5.24	12.96
SS	10.82	8.31	5.50	1.39	3.81

Not: ** $p < .001$, * $p < .01$

MKÖ'nün yakınsak ve ayırt edici geçerliğini tespit etmek amacıyla 119 katılımcıdan elde edilen veri seti kullanılmıştır. Bu kapsamda yakınsak geçerlik için Ekonomik Kısıtlılıklar Ölçeği ve Yaygın Kaygı Bozukluğu Ölçeği; ayırt edici geçerlik için ise Öznel Sosyal Statü Ölçeği ve Yaşam Doyumu Ölçeği kullanılmıştır. MKÖ ile belirtilen ölçeklerin toplam puanları arasındaki ilişki, Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon katsayısı hesaplanarak incelenmiştir. Belirtilen korelasyon değerleri Tablo 2'de sunulmuştur. Tablo 2'de görüldüğü üzere, MKÖ; Yaşam Boyu Ekonomik Kısıtlılıklar Ölçeği ($r = .65, p < .001$), Yaygın Kaygı Düzeyi ($r = .47, p < .001$), Öznel Sosyal Statü ($r = -.53, p < .001$) ve Yaşam Doyumu Ölçeği ($r = -.46, p < .001$) ile anlamlı bir şekilde ilişkilidir. Bu sonuçlar doğrultusunda MKÖ'nün yakınsak ve ayırt edici geçerliğe sahip olduğu söylenebilir.

Ölçeğin Güvenirliğine İlişkin Bulgular

MKÖ Türkçe formunun güvenilirliği iç tutarlılık ve kararlılık açısından incelenmiştir. Bu doğrultuda il olarak

Cronbach alfa katsayısı hesaplanmıştır. Bu çalışma kapsamında doğrulayıcı faktör analizi ve yakınsak-ayırt edici geçerlik veri setlerinde Cronbach alfa katsayıları sırasıyla .94 ve .96 olarak bulunmuştur. Ayrıca Tablo 3'te görüldüğü üzere her bir madde için düzeltilmiş madde toplam korelasyonları incelenmiş, değerlerin .62 ile .87 arasında değiştiği görülmüştür.

Son olarak, test tekrar test güvenilirliği incelenmiştir. Üniversite öğrencileri ve yetişkinlerden oluşan 21 katılımcı ile yaklaşık üç hafta arayla yürütülen test tekrar test çalışmasında iki uygulama arasındaki Pearson momentler çarpım korelasyon katsayısı $r = .86, p < .001$ olarak bulunmuştur. Tüm bu bulgular uyarlanan ölçeğin güvenilirliğinin güçlü bir şekilde sağlandığını göstermektedir.

Tablo 3. MKÖ'nün Düzeltilmiş Madde Toplam Korelasyon Katsayıları

Madde	Madde Toplam Korelasyonu
1. Maddi durumum hakkında kaygılıyım.	.62
2. Maddi durumum nedeniyle uyumakta zorlanıyorum.	.78
3. Maddi durumum nedeniyle işime/okulumda odaklanmakta zorlanıyorum.	.84
4. Maddi durumum nedeniyle asabiyim.	.84
5. Maddi durumumla ilgili endişelerimi kontrol etmekte zorlanıyorum.	.87
6. Maddi durumumla ilgili endişelerim nedeniyle kaslarımda gerginlik hissediyorum.	.84
7. Maddi durumum hakkında endişelendiğim için yorgun hissediyorum.	.87

SONUÇ

Maddi Kaygı Ölçeği, bireylerin mevcut ekonomik şartları nedeniyle hissettikleri kaygı düzeyini ölçmek amacıyla geliştirilmiştir (Archuleta vd., 2013). Özellikle son yıllarda çeşitli küresel krizler nedeniyle ekonomik şartların zorlaştığı ve maddi problemlerin insan hayatını daha da derinden etkilediği söylenebilir. Gerek küresel gerekse yerel ekonomik problemler, maddi kaygıya neden olabilir. Maddi kaygı ise bireyde çeşitli psikolojik ve sosyal zorlukları ortaya çıkarabilir. Bu nedenle bireyin yaşadığı maddi kaygının ölçülmesinin önemli olduğu düşünülmüş fakat kültürümüzde maddi kaygıyı ölçen bir ölçme aracına rastlanılmamıştır. Bu eksikliği gidermek üzere mevcut çalışmada Maddi Kaygı Ölçeği'nin Türkçeye uyarlanması hedeflenmiştir. Araştırmada MKÖ'nün Türkçeye uyarlanan formunun yapı geçerliğini test etmek üzere doğrulayıcı faktör analizi gerçekleştirilmiş ve ayrıca maddi kaygı ile ilişkili olabilecek diğer kavramlarla arasındaki ilişkiler test edilmiştir. Analizler neticesinde Türkçe formun geçerliğinin güçlü bir şekilde sağlandığı ortaya koyulmuştur. Ayrıca güvenilirlik için iç tutarlılık katsayısı ve test tekrar test çalışması gerçekleştirilmiş, ölçeğin güvenilir bir ölçme aracı olduğu kanıtlanmıştır.

Türkçeye uyarlanan MKÖ aracılığıyla Türkiye'de yürütülecek çalışmaların sayısının ve yaygınlığının artması beklenmektedir. Böylece maddi kaygının bireyin yaşamının çeşitli alanları üzerindeki etkisinin bilimsel çalışmalarla aydınlatılacağı düşünülmektedir. Uluslararası alanyazında maddi kaygının bireyin iyilik hali, psikolojik durumu, iş hayatı, finansal davranışları gibi çeşitli alanlar

üzerindeki etkisi çalışıldığı görülmüştür (ör. Adam vd., 2023; Gignac vd., 2023; Mensah vd., 2023). Fakat maddi şartlar bireylerin üzerinde önemli bir baskı unsuru olarak değerlendirilse de özellikle Türkiye'de maddi kaygı kavramının çok sınırlı bir şekilde çalışıldığı görülmektedir. Dolayısıyla Türkiye'de bu konuda çalışmaların sayısının artırılması önemli olduğu söylenebilir. Örneğin maddi kaygının iş yaşamı üzerindeki etkisi, bireylerin performansı ve iş doyumları üzerindeki rolü araştırılabilir. Benzer şekilde maddi kaygının aileye yansımaları, aile ve evlilik yaşantıları üzerindeki rolü de aydınlatılabilir. Ayrıca üniversite öğrencileri için hissedilen maddi kaygının akademik başarı ve gelecek beklentileri üzerindeki rolü de incelenebilir. Özellikle Kaynakları Koruma Teorisi (Hobfoll, 2011) gibi güçlü kuramsal temeller üzerinde bu araştırmaların sıklığının ve kapsamının artırılması sağlanabilir. Bu araştırmaların işaret edeceği bulgular neticesinde uygulamacılara ve politika yapıcılara öneriler sunulabilir, bilimsel çalışmalardan elden edilecek bulgulardan pratik ve gündelik sonuçlara giden yol aydınlatılabilir.

Son olarak, bu çalışma bazı açılardan sınırlılıklara sahiptir. İlk olarak bu çalışmada katılımcılara uygun örnekleme yöntemi ile ulaşılmıştır. Bunun yerine rastsal örnekleme yöntemlerinin kullanılması bilimsel sonuçların geçerliği açısından önerilmektedir (Rüzgar vd., 2023). İkinci olarak bu çalışmada sadece 18 yaşının üstündeki bireylerle çalışılmıştır. Ancak maddi kaygı kavramı, yaşamın daha erken evrelerinde de bulunabilecek ve bireyin yaşantısını etkileyebilecek bir yapıdır. Dolayısıyla gelecek çalışmalarda bu ölçeğin ergenlerde de kullanılması ve yapı geçerliğine ilişkin kanıtlar sunulması önerilebilir.

KAYNAKLAR

- Adam, I., Dayour, F., & Kimbu, A. N. (2023). Crisis-induced financial anxiety, social support, socio-psychological wellbeing, and commitment to work in the tourism sector. *Development Southern Africa*, 40(5), 1014–1037. <https://doi.org/10.1080/0376835x.2023.2165042>
- Adler, N. E., Epel, E. S., Castellazzo, G., & Ickovics, J. R. (2000). Relationship of subjective and objective social status with psychological and physiological functioning: Preliminary data in healthy, White women. *Health Psychology*, 19(6), 586–592. <https://doi.org/10.1037/0278-6133.19.6.586>
- Ahamed, A. (2022). COVID-19-induced financial anxiety and state of the subjective well-being among the Bangladeshi middle class: the effects of demographic conditions. *International Journal of Happiness and Development*, 7(2), 142. <https://doi.org/10.1504/ijhd.2022.124893>
- APA Dictionary of Psychology (2024). Anxiety, 09.01.2024, Retrieved from, <https://dictionary.apa.org/anxiety>
- Archuleta, K. L., Dale, A. K., & Spann, S. M. (2013). College students and financial distress: exploring debt, financial satisfaction, and financial anxiety. *Journal of Financial Counseling and Planning*, 24(2), 50–62. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1043230.pdf>
- Basyouni, S. S., & Keshky, M. E. S. E. (2021). Job insecurity, Work-Related Flow, and financial anxiety in the midst of COVID-19 pandemic and economic downturn. *Frontiers in Psychology*, 12. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.632265>
- Blanchflower, D. G., Bell, D., Montagnoli, A., & Moro, M. (2014). The happiness trade-off between unemployment and inflation. *Journal of Money, Credit and Banking*, 46(S2), 117–141. <https://doi.org/10.1111/jmcb.12154>
- Büyükgöze-Kavas, A., & Autin, K. L. (2019). Decent work in Turkey: Context, conceptualization, and assessment. *Journal of Vocational Behavior*, 112, 64–76. <https://doi.org/10.1016/j.jvb.2019.01.006>
- Cheung, G. W., & Rensvold, R. B. (2002). Evaluating Goodness-of-Fit Indexes for testing measurement invariance. *Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal*, 9(2), 233–255. https://doi.org/10.1207/s15328007sem0902_5
- Dağlı, A., & Baysal, N. (2016). Yaşam doyumu ölçeğinin Türkçeye uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(59). <https://doi.org/10.17755/esosder.263229>
- Diener, E., Emmons, R. A., Larsen, R. J., & Griffin, S. (1985). The satisfaction with life scale. *Journal of Personality Assessment*, 49(1), 71–75. https://doi.org/10.1207/s15327752jpa4901_13
- Duffy, R. D., Gensmer, N. P., Allan, B. A., Kim, H. J., Douglass, R. P., England, J. W., Autin, K. L., & Blustein, D. L. (2019). Developing, validating, and testing improved measures within the Psychology of Working Theory. *Journal of Vocational Behavior*, 112, 199–215. <https://doi.org/10.1016/j.jvb.2019.02.012>
- Dünya Ekonomik Forumu. (2023). The Global Risks Report 2023. https://www3.weforum.org/docs/WEF_Global_Risks_Report_2023.pdf
- Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü. (2023). *OECD Economic Outlook*. <https://doi.org/10.1787/16097408>
- Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü. (2024a). *Inflation (CPI) (indicator)*. <https://doi.org/10.1787/eee82e6e-en> (09 Haziran 2024 tarihinde erişildi)
- Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü. (2024b). *Poverty rate (indicator)*. <https://doi.org/10.1787/0fe1315d-en> (09 Haziran 2024 tarihinde erişildi)
- Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü. (2024c). *Unemployment rate (indicator)*. <https://doi.org/10.1787/52570002-en> (09 Haziran 2024 tarihinde erişildi)
- Gignac, G. E., Gerrans, P., & Andersen, C. (2023). Financial literacy mediates the effect between verbal intelligence and financial anxiety. *Personality and Individual Differences*, 203, 112025. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2022.112025>

- Greene, D. C., Britton, P. J., & Shepherd, J. B. (2016). LGBTQ aging: Mental health at midlife and older adulthood. *Journal of Lgbt Issues in Counseling, 10*(4), 180–196. <https://doi.org/10.1080/15538605.2016.1233839>
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2019). *Multivariate data analysis* (8th ed.). Cengage.
- Helliwell, J. F., Huang, H., & Wang, S. (2013). Social Capital and Well-Being in times of crisis. *Journal of Happiness Studies, 15*(1), 145–162. <https://doi.org/10.1007/s10902-013-9441-z>
- Hobfoll, S. E. (2010). Conservation of resources theory: Its implication for stress, health, and resilience. *Oxford University Press eBooks*. <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780195375343.013.0007>
- Hu, L., & Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal, 6*(1), 1–55. <https://doi.org/10.1080/10705519909540118>
- Jawahar, I. M., Mohammed, Z. J., & Schreurs, B. (2022). Effects of financial anxiety and employability on emotional exhaustion and performance. *Journal of Vocational Behavior, 137*, 103761. <https://doi.org/10.1016/j.jvb.2022.103761>
- Jorgensen, T. D., Pornprasertmanit, S., Schoemann, A. M., & Rosseel, Y. (2022). *semTools: Useful tools for structural equation modeling. R package version 0.5-6*. Retrieved from <https://CRAN.R-project.org/package=semTools>
- Karatepe, O. M., Çolakoğlu, Ü., Yurcu, G., & Kaya, Ş. (2023). Do financial anxiety and generalized anxiety mediate the effect of perceived organizational support on service employees' career commitment? *International Journal of Contemporary Hospitality Management*. <https://doi.org/10.1108/ijchm-08-2022-0929>
- Kaya, C. (2022). Measuring anxiety: reliability and validity of the Turkish version of the Generalized Anxiety Disorder Scale and its relationship with academic and mental health outcomes. *Mental Health, Religion & Culture, 26*(6), 600–611. <https://doi.org/10.1080/13674676.2022.2075333>
- Keith, T. Z. (2019). *Multiple regression and beyond: An introduction to multiple regression and structural equation modeling*. (3rd ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315162348>
- Kenny, D. A., Kaniskan, B., & McCoach, D. B. (2014). The performance of RMSEA in models with small degrees of freedom. *Sociological Methods & Research, 44*(3), 486–507. <https://doi.org/10.1177/0049124114543236>
- Kim, K. T., Cho, S. H., & Xiao, J. J. (2022). Is ignorance bliss? use of alternative financial services, financial knowledge, and financial anxiety. *Journal of Family and Economic Issues, 44*(4), 956–967. <https://doi.org/10.1007/s10834-022-09883-8>
- Kim, H. J., Kavas, A. B., Duffy, R. D., & Perez, G. (2023). A Cross-Cultural validation of psychology of working theory with Turkish working adults. *Journal of Career Assessment*. <https://doi.org/10.1177/10690727231210815>
- Kim, Y. K., Lim, Y., Maleku, A., Kagotho, N., & Yang, M. (2019). Financial Stress and Depression among African refugees in the Southern United States: A Serial Multiple Mediation Analysis of Financial Self-Efficacy and Financial Anxiety. *Journal of Immigrant & Refugee Studies, 18*(2), 151–171. <https://doi.org/10.1080/15562948.2019.1593571>
- Kline, R. B. (2016). *Principles and practice of structural equation modeling*. Guilford publications.
- Korkmaz, S., Göksülük, D., & Zararsız, G. (2014). MVN: an R package for assessing multivariate normality. *R Journal, 6*(2), 151. <https://doi.org/10.32614/rj-2014-031>
- Liadze, I., Macchiarelli, C., Mortimer-Lee, P., & Juanino, P. S. (2022). Economic costs of the Russia-Ukraine war. *The World Economy, 46*(4), 874–886. <https://doi.org/10.1111/twec.13336>
- Mardia, K. V. (1970). Measures of multivariate skewness and kurtosis with applications. *Biometrika, 57*(3), 519–530. <https://doi.org/10.1093/biomet/57.3.519>
- Mensah, C., Azila-Gbettor, E. M., Amissah, E. F., & Addison, E. (2022). COVID-19, financial anxiety

- and the psychological well-being of hotel workers. *International Journal of Hospitality & Tourism Administration*, 24(1), 142–165. <https://doi.org/10.1080/15256480.2022.2055692>
- Mortensen, R. (2014). Anxiety, work, and coping. *The Psychologist-Manager Journal*, 17(3), 178–181. <https://doi.org/10.1037/mgr0000020>
- Noman, M., Kaur, A., & Nafees, N. (2021). Covid-19 fallout: Interplay between stressors and support on academic functioning of Malaysian university students. *Children and Youth Services Review*, 125, 106001. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2021.106001>
- Perry, J. S., Ravat, H., Bridger, E. K., Carter, P., & Aldrovandi, S. (2023). Determinants of UK students' financial anxiety amidst COVID-19: Financial literacy and attitudes towards debt. *Higher Education Quarterly*. <https://doi.org/10.1111/hequ.12473>
- Potter, D., Jayne, D., & Britt, S. L. (2020). Financial anxiety among college students: The role of Generational status. *Journal of Financial Counseling and Planning*, 31(2), 284–295. <https://doi.org/10.1891/jfcp-17-00033>
- Rosseel, Y. (2012). lavaan: An R package for structural equation modeling. *Journal of Statistical Software*, 48(2), 1 - 36. <https://doi.org/10.18637/jss.v048.i02>
- RStudio Team. (2023). *RStudio: Integrated development environment for R*. RStudio. PBC. <https://posit.co/products/open-source/rstudio/>
- Rüzgar, M.E., Boyraz, S. & Sözcü İ. (2023). *Eğitim Bilimlerinde Araştırma 101* (1. Baskı). Pegem Akademi Yayıncılık
- Savalei, V. (2018). On the computation of the RMSEA and CFI from the mean-and-variance corrected test statistic with nonnormal data in SEM. *Multivariate Behavioral Research*, 53(3), 419–429. <https://doi.org/10.1080/00273171.2018.1455142>
- Shi, D., DiStefano, C., Maydeu-Olivares, A., & Lee, T. (2021). Evaluating SEM model fit with small degrees of freedom. *Multivariate Behavioral Research*, 57(2–3), 179–207. <https://doi.org/10.1080/00273171.2020.1868965>
- Song, L., & Zhou, Y. (2020). The COVID-19 pandemic and its impact on the global economy: What does it take to turn crisis into opportunity? *China & World Economy*, 28(4), 1–25. <https://doi.org/10.1111/cwe.12349>
- Spitzer, R. L., Kroenke, K., Williams, J. B. W., & Löwe, B. (2006). A brief measure for assessing generalized anxiety disorder. *Archives of Internal Medicine*, 166(10), 1092. <https://doi.org/10.1001/archinte.166.10.1092>
- Tabachnick, B.G., Fidell, L.S. (2013). *Using multivariate statistics* (6th Ed.). Boston: Allyn & Bacon.
- Tavitiyaman, P., Ren, L., & Fung, C. (2021). Hospitality students at the online classes during COVID-19 – How personality affects experience? *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 28, 100304. <https://doi.org/10.1016/j.jhlste.2021.100304>
- Uluslararası Para Fonu. (2023). World economic outlook: Navigating global divergences. https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2023/10/10/world-economic-outlook-october-2023?cid=ca-com-compd-pubs_belt
- Van Dijk, W. W., Van Der Werf, M. M. B., & Van Dillen, L. F. (2022). The Psychological Inventory of Financial Scarcity (PIFS): A psychometric evaluation. *Journal of Behavioral and Experimental Economics*, 101, 101939. <https://doi.org/10.1016/j.socec.2022.101939>
- Van Hal, G. (2015). The true cost of the economic crisis on psychological well-being: A review. *Psychology Research and Behavior Management*, 17. <https://doi.org/10.2147/prbm.s44732>
- Vieira, K. M., Potrich, A. C. G., Bressan, A. A., & Klein, L. L. (2021). Loss of financial well-being in the COVID-19 pandemic: Does job stability make a difference? *Journal of Behavioral and Experimental Finance*, 31, 100554. <https://doi.org/10.1016/j.jbef.2021.100554>
- Xin, Z., Xiao, H., & Lin, G. (2023). Math anxiety and financial anxiety predicting individuals' financial management behavior. *Depression and Anxiety*, 2023, 1–10. <https://doi.org/10.1155/2023/3131631>

Yazar Katkı Oranları

Yazarlar araştırmaya eşit oranda katkı sağlamıştır